

WHO-rapport: cannabis som läkemedel är långt borta

© Pelle Olsson

I slutet på 2015 publicerade den amerikanska professorn i psykiologi vid Harvards läkarutbildning, Bertha Madras, en omfattande genomgång av cannabis effekter. Rapporten, *Update of Cannabis and its medical use*, skrevs på uppdrag av Världshälsoorganisationen, WHO. Särskilt den medicinska frågan får en grundläggande genomlysning.

Madras är noga att fastslå skillnaden mellan cannabis och cannabinoider. De senare är de renodlade komponenterna i cannabis, till exempel THC och CBD, som antingen kan vara syntetiskt framställda eller utvunna ur plantan. De kan också vara endocannabinoider som redan finns i hjärnan och nervsystemet. För att få klarhet i cannabis eller cannabinoidernas medicinska värde måste man göra samma slags prövningar som för andra läkemedel. Det innebär att de ämnen som undersöks ska vara klart definierade beträffande renhet och innehåll, stabilitet, effektivitet, säkerhet och hur de tas upp i kroppen. Substansen måste också provas i slumpvis kontrollerade försök, RCT, där det potentiella läkemedlet jämförs i en blindtest med placebo (en verkningslös substans).

Hela cannabislobbyn i USA menar att man måste röka cannabis för att få bästa effekt. Att inta cannabinoider i tablettform eller spray som är godkända läkemedel är inte lika bra.

Två RCT har gjorts för att jämföra cannabisrökning med syntetiskt THC (dronabinol). Det ena gällde smärtlindring, det andra gällde kaloriintag och viktuppgång för hiv-patienter. Bägge metoderna hade positiva effekter i båda försöken. Cannabisrökning gav snabbare effekt, medan dronabinol-effekten varade längre. I samtliga fall blev patienterna påtända, utom vid låg dos av dronabinol.

”Inga andra kliniska försök har jämfört rökt cannabis med spray/tabletter med THC eller kombinationen THC/CBD och få kliniska försök har jämfört cannabis med befintliga läkemedel, vilket gör att frågan om rökt cannabis har någon fördel i effektivitet och säkerhet är olöst”, skriver Madras.

Ett annat problem i forskningen är att i de få försök med som gjorts med RCT är att antalet försökspersoner få, att de är betydligt yngre än den aktuella patientkategorin och att majoriteten av dem är cannabisrökare. Det senare gör det svårt att skilja ruseffekten, som de tycker är behaglig, från en medicinsk effekt.

Ytterligare ett problem är långtidseffekten av cannabisrökning som medicin för dem som inte rökt tidigare. Bara kortvariga försök har gjorts trots att de flesta tillstånd som cannabis används för är kroniska. Ett tredje problem är den intellektuella nedsättning som följer på ett regelbundet bruk.

Madras går igenom många olika sjukdomstillstånd där cannabis påstås ha en lindrade effekt. Bäst resultat, men av ovanstående skäl osäkra effekter, hittar Madras för neurologiskt smärta, aptitökning och viktuppgång vid cancer, hiv/aids och cellgiftsbehandling. Å andra sidan visar studier att det fungerar lika bra med de cannabinoider som är godkända läkemedel.

Vad gäller MS, Multipel skleros, är forskningsresultaten motstridiga. Sjukdomen i sig medför en intellektuell nedsättning vilken förvärras av cannabis. I vissa studier förbättras spasticitet, kramper och smärta, medan andra visar på en försämring av patienten sammantagna tillstånd.

Av de många sjukdomar som förekommit i debatten om medicinsk cannabis kan nämnas PTSD, posttraumatiskt stressyndrom. Det försämras av cannabis.

Glaucom, grön starr, innebär högt tryck i ögat som på sikt kan leda till smärta och blindhet. Cannabis sänker trycket, men kortvarigt. Patienten måste i så fall röka 6-8 gånger per dag. Det finns läkemedel som sänker trycket bättre.

För epilepsi finns det över huvud taget inga RCT gjorda. Samma sak med de flesta andra tillstånd Madras tar upp i sin genomgång.

Hon presenterar inga framtidsvisioner för cannabis möjligheter som medicin. Hon konstaterar bara att: ”För en psykoaktiv drog som cannabis krävs särskilt rigorösa kriterier för att kunna godkänna den som en säker och effektiv medicin i kombination med en analys av kostnadseffektiviteten där den terapeutiska nyttan ska vägas mot de försämrade effekterna för individen och samhället.”

Pelle Olsson

